

Eörsi István és a Mester

[2005.10.14]

ÉLETSZÍNHÁZ – Az író és közéleti embert 74 éves korában érte a halál

Soha nem nyugodott. Írásban és szóban protestált az igazság nevében a hazugság ellen. Halálos betegség és kínszenvedés után tért örök nyugalomra a Kossuth-díjas közéleti ember és író.

Éjszaka van. **Eörsi István** széket húz az ablakhoz, leül, kinéz. A Dunát látja, fölötte sötét az ég. Kérdések gyötrik: mi történt? Miért van ez így? Ki, hol hibázott? Ő is? Nincs válasz... Egy üveg szilvapálinkát és poharat vesz elő. Tölt. Iszik. Megint tölt, megint iszik. Egyszer csak, mint egy hatalmas kivetítőn, az égen szoba látszik, előtérben papírhalmazzal teli íróasztal, mögötte fotel, kötetekkel roskadásig könyvespolc. Belép Lukács György, leül. Hihetetlen, épp olyan, mint akkor, régen... Lenéz a Mester a Tanítványra: – Na, mondja már... – **Eörsi** tölt, iszik, és belekezd.

Mesél első verseiről, az ötvenes évek elejéről, arról, hogy milyen jónak, szépnek nézett ki minden addig, amíg rá nem döbbent a hazugságokra, az álságokra, az aljasságokra. Arra, hogy az eszmével milyen galádul vissza lehet élni. Persze hogy lépett, benne volt szóval és tettel a forradalomban, de annyira ám, hogy a diktatúra nyolc évre börtönbe csukta. Ebből négyet lehúzott, mire szabadon vehetett levegőt. Nem ő csalta meg az eszmét...

Lukács szórakozottan hallgatja, és amikor **Eörsi** behergelődik, elnéző mosolyra húzza száját. Szivarra gyújt, öblös pohárba konyakot tölt, kortyol. Nyugodt hangon, vaslogikával, iszonyatos műveltséggel cáfol, érvel, kioktat. Ahogy szokta... **Eörsi** nem adja meg magát, lehajt egy stampedlit, és előjön a talmi puha időkkkel. Azzal, hogy milyen nyomás alatt kezdett mindent előlről, hogy éppen bemutatták, aztán betiltották darabjait, őt pedig elzavarták a színház közeléből. Meg sem állt Nyugat-Berlinig... Persze nem olyan fából faragták, aki meghátrál, írt és írt, dacból is börtönmemoárt, verset, novellát, regényt, drámát. Volt, ami megjelent, volt, ami titokban terjedt.

És jött a szabadság pillanata, hit és remény, várakozás és aggodás. Mi lett belőle? Mesél a Mesternek, mesél és fárad, nagyon elfárad **Eörsi**. Bölcsen bólogat Lukács: – Hamarosan a végére járunk, mondja... – és a Duna fölött a nagy kivetítő szertefoszlik a pirkadatban. Ezt írta Párbeszéd szintkülönbséggel című novellájában **Eörsi István**. Mostantól kezdve Mester és Tanítvány szintkülönbség nélkül beszélget. Rágyújtanak ott fenn, és konyakot isznak. Jobban mondván, **Eörsi** szilvapálinkát...

Váczy András